

KATOLSKI

POSOL

ISSN 0138-2543

Časopis katolskich Serbow

Założeny 1863

Wudawa Towarstwo

Cyryla a Metoda z.t.

číslo 17

26. apryla 2015

Dam wam pastyrjow

„Škoda jeho“, je pječa pólski kardinal Adam Stefan Sapieha prajił wo abiturienće, kotryž bě jeho na wizitaciji gymnazija we Wadowicach spočatk meje 1938 z wulkotnej narěču powitał. Wony abiturient njebě ničtó druhi hač Karol Wojtyła, jeho pozdžiši naslědnik na arcybiskopskim stole w Krakowje a runje před lětom swjatoprajny bamž Jan Pawoł II. Za tym prašany, što chcył studować, bě rjekł: polonistiku. Samo jeho sobušulerjo běchu sej myslili, zo wuzwoli sej duchownstwo. „Tola ja sym tehdy přeswědčeny był, zo mam wostać swětny křesćan. Wězo tež na to myslach, zo bych so angažował w žiwjenju cyrkwyje a towaršnosće. Mysle na duchownstwo pak rozsu-dnje wotpokazowach“, wuzna Karol Wojtyła pozdžišo.

Tola kardinal Sapieha njebě so mylił. Měješe jenož štyri lěta čakać, doniž so nadžijepoły abiturient sam njeprizjewi. Zwjet-

Nan Karol Wojtyła

ša so praji, zo je swójba kolebka měšnikich a scyła duchownych powołańow, wo kotrež so tule 4. jutrownu njedželu po wšěm swěće modlimy. Kajka pak bě swójba Karola Wojtyły? Tajka, kajkež swójby su. Staršej njeběštaj hižo najmłódšej, jako

so jimaj po synu Edmundže we wotstawku 14 lět hišće 18. meje 1920 syn Karol narodzi. Jenička dzowčička bě hnydom po poro-

Młody Karol Wojtyła

dže zemrěła. Hdyž bě Karolej dzewjeć lět, zemrě jemu mać, 45lětna. Jenož tři lěta pozdžišo zemrě tež bratr Edmund, kiž bě so jako młody lékař ze šarlachom natyknył. Nan jako wojski zastojnik běše we wšěm korektny, ale hłuboko wěriwy. Wo nim praji syn Karol: „Wón njetrjebaše wjele namotwjeć. Wothladach sej wot njeho, kak sam sebje wužada a prócowach so wo spjelnjenje svojich nadawkow. Widžach, kak so klečo pobožnje modli.“ Hdžež bě trjeba, pomhachu susodža a dobri přečeljo swójbu narunać.

Zahe poča Karol w bliskej cyrkwi k wołtarjej služić. Tež za njeho bě přenje swjate woprawjenje snadž přenje wědomo zetkanje z Jezusom a jeho bój-skej lubosću. Wažnu rólu w jeho dušinym wuwicu zabra kapłan, kotryž wot 1930 do 1933 we Wadowicach skutkowaše. Jemu Karol wšědnje k wołtarjej služeše, a wón bě jeho spowědnik a duchowny přewodnik. Jako gymnaziasť pomhaše Karol swojemu kapłanej w skupinje ministrantow. Počas wu-

znamjeni so mjez młodostnymi jako energiski a rozsudny charakter. Wupruwowany w žiwjenskich wosudach začuwaše tež z wosudom druhich.

Po abiturje přesydlištaj so nan a syn do Krakowa, hdžež namakaštaj pola přiwuznych njeboh maćerje skromne bydlenje. Jeničke lěto móžeše so Karol woměrje studijej polonistiki wnowač. Potom wudyri 1. septembra 1939 surowa wójna. Uniwersita so za Polakow zawrě. Profesorow zawlečechu do kaceta w Sachsenhausenje. Jenož džěło w skale a pozdžišo w chemijowych zawodach Solvay škitaše Karola Wojtyłu před nuzowym džěłom w Němskej. Za to pak zrudzi jeho nahła smjerc nana, kotryž spočatk lěta 1941 na zaprajenje wutroby zemrě. Nětko bě runje dwacečilětny cyle wosyroćeny. Zaso pomhachu jemu přečeljo a znači a wón pomhaše druhim, tež Židam.

Čežke wobstejnoscě pod něm-skej okupaciju pólskich ludži dospołnje wužadachu. Přiwšěm so młodzi ludžo kubłachu, tajnje studowachu a samo dziwadłowe hry nazwučowachu. W tutej krutej šuli žiwjenja, mjez džělaćerjemi wodnjo na džěle a po wječorach mjez měšćanskej inteligencu dozrawi duchowne wuwice Karola Wojtyły, zo zakłapa nazymu 1942 wo durje kardinala Sapiehi z próstwom wo přiwzaće k studijej teologije. Studij wotměwaše so potajnje, častodosc pod strachom žiwjenja.

Po štyrilětnym zdžěla nuzowym studiju dósta Karol Wojtyła 1. nowembra 1946 z dwěmaj dalšimaj kandidatomaj měšniku swjećiznu z rukow kardinala Sapiehi w jeho priwatnej kapalce.

Bjezdweła su žiwjenske nazhonjenja měšnika a biskopa Karola Wojtyły swój wotblyšč namakali w Japoštołskim pismje

„Pastores dabo vobis“ („Dam wam pastyrjow po swojej wutrobyje“ – Jer 3,15), kotrež je wón jako Jan Pawoł II. 1992 wudał a w kotrymž mjez druhim rěka: „Wot měšnika wočakuješ, zo móže jako pastyr z dobrym přečelom być. Dokelž je měšnik k tomu powołań, žiwy wotblyšč Jezů Chrysta być, maja sej při-

Mać Emilia z małym Karolom Wojtył

Fota: kna

chodni měšnicy rjad čłowjeskich kajkosćow přiwućić. Maja wěrnosćiwu a wotewrjeni być, kóždoh čłowjeka zańč měć, sprawnosćiwu być a k swojemu slowu stać, sprawnje z druhimi sobu začuwać, konsekwentne žiwjenske nastajenje měć a jara wuwaženi być w posudžowanju a zadžerženju. Wosebje wažna je zamóžnosć wobchadženja z ludžimi. To žada sej wot měšnika, zo njeje arogantny ani zadžerawy, ale miły, přečelny, hospodliwy, sprawný w tym, štož praji a myslu, mudry a diskretny, njesebičny a pomocliwy, kmany sprawnje a bratrowske počahi sam poskićeć a w druhich wubudžeć, zwólniwy k zrozumjenju, wodawanju a pokojenju.“ (Pastores dabo vobis, 43)

G. Warnar

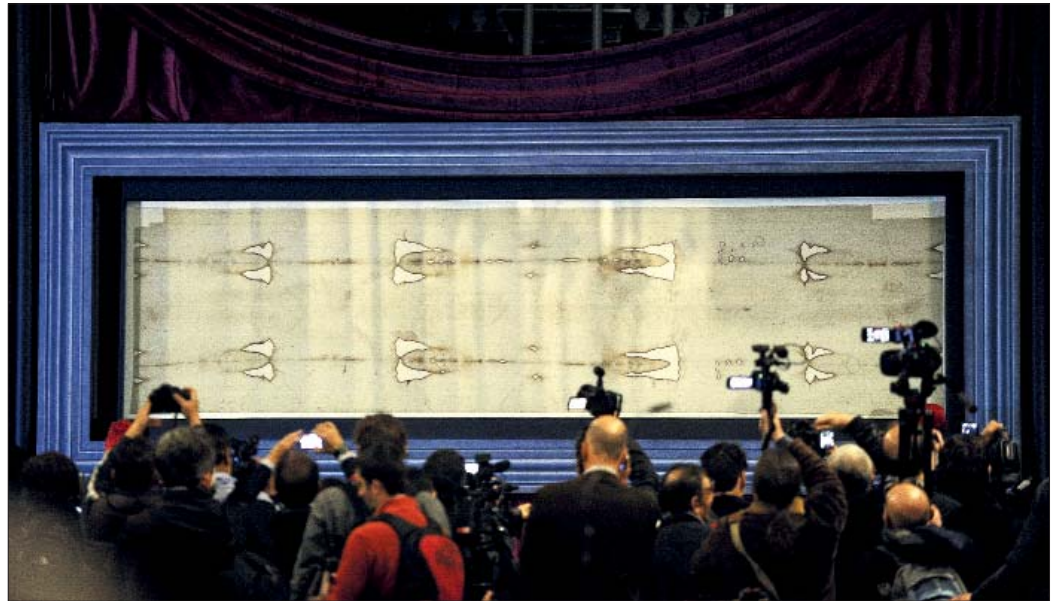
Turinski smjertny rub znova wustajeny

Po pjeć lětach so Turinski smjertny rub putnikam zaso wot nje-dže, 19. apryla, pokazuje. Hač do 24. junija móža płatno, kotrež mnozy jako wobraz Jězusoweho wobliča česćuja, w Turinskim domje widžeć. Z přičinu su 200. narodniny swjateho Jana Boska (1815-1888), kotryž je w tutym měsće nimoměry spomóžnje mjez džěćimi a młodostnymi skutkował. Tež bamž Franciskus poda so nje-dželu, 21. junija, do Turina, zo by so tam pomodlił.

Před pjeć lětami je sej wjace hač dwaj milionaj ludži Turinski smjertny rub wobhladało. K aktualnemu wustajenju je so hižo dobry milion putnikow přizjewił. Bjez zastupneho lisćika pak k Turinskemu smjertnemu rubej njeprěidžeš.

Na 4,36 metrow króć 1,10 metrow wulkim płatnu je wobraz brodateho muža z dolhimi włosami widžeć, kiž bě 1,81 metrow wulki. Wědomostnicy su sej přezjedni, zo ma wón wšitke w bibliji mjenowane znamjenja křižowaneho. Wo datěrowanju so hišće diskutuje, runje tak, hač je to wopravdže Jězusowy smjertny rub, do kotrehož Józef Arimatejski z křiža wzateho zawali. Njehladajo na to pak měł kóždy wědžeć, zo njeje katolska cyrkej rub oficielnje jako relikwiju připóznała.

Wot lěta 1578 je tutón rub w Turinje, ale pochadza drje z džensnišeje Turkowskeje. Na spočatku česćowanja steješe

Mnozy žurnalisća fotografowachu na nowinarskim terminje Turinski smjertny rub. Foto: kna

wobraz fotografa Seconda Pija z lěta 1898, kotryž pokazowaše negatiw. Na nim bě jasnje widžeć wobličo muža srjednjeje staroby z mnohimi ranami. Zdobom spóznachu na negatiwje znamjenja w ewangeliju wopisaneho šwikanja a černjoweje króny.

Fyzikarjo, chemikarjo a biologojo su mjeztym rub tak dokładnje přepytowali, zo je to najlěpje dokumentowany płat na swěće. Wšitcy, kotriž so za česćowanje horjachu, počerpjachu šok, jako 1988 z pomocu radiokarbonoweje metody wuslědžichu, zo pochadza płat drje z časa mjez 1260 a 1390. Ale tež na tymle pozdatnym wu-

slědku zaso druzy wědomostnicy dwělowachu, kotriž twjerdzachu, zo zaleži tole na wobškodženju ruba přez hašensku wodu. Potajkim poslednje slowo njeje so hišće prajiło. Cyrkej so do tuteje debaty njeměša.

Benedikt XVI. mjenowaše w lěće 2010 Turinski rub pomoc za wěru. Turinski arcybiskop

Cesare Nosiglia rjekny njedawno k problematice: „Wědomosć njepodawa žane wotmołwy; jeje wotmołwy su njewěste připady.“ To pak njeje z jeho wida přičina k znjeměrnjenju wěriwych. Hač do džensnišeho nje-eksistuje dopokaz, zo njeje Turinski rub Jězusowy smjertny rub. KP/kna

Haseloff bamža do Němskeje přeprósyl

Saksko-anhaltski ministerski prezident Reiner Haseloff je pjatk, 17. apryla, bamža Franciskusa do Němskeje přeprósyl. Přeprósenje njeměri pak so na reformaciski jubilej, ale na wopomnjenje znowazjednočenja Němskeje. Politikar CDU, kiž je katolskeje wěry, swjateho wótca z malej delegaciju wopyta. Wobsah priwatneje awdiency bě nimo znowazjednočenja tež reformaciski jubilej 2017. Po tym je so wón z kardinalnym statnym sekretarom Pietrom Parolinom zetkał. KP/kna

Štož dušepastyrjam na duši pali

Nowa studija poda hłuboki dohlad do problemow duchownych

Katolscy duchowni a dušepastyrjo su spokojniši ze swojim žiwjenjom hač přerězk ludnosće Němskeje. Njehladajo na přeco zaso horco diskutowany problem celibata je studija Mnichowskeho jezuitskeho patra Eckharda Fricka pokazala, zo su woni ze žiwjenjom a powołanjom přewažnje spokojom. 8.600 woprašanych měšnikow, diakonow a pastoralnych a wosadnych referentow je so takle wuprajiło. Přeni raz bu strowotnopsychologiski profil katolskich dušepastyrjow nastajeny. Dotal njewozjewjena studija ma titul „Sorge für die Seelsorgenden“. Wulkosć wosady njesteji

w zwisku ze strowotnym stawom a spokojnosću zamołwitych. Žiwjenska spokojnosć zwisuje pak tež z pozitiwnymi spirituelnymi nazhonjenjami, kiž su centralna motiwacija powołanskeho angažementa.

Najlěpši škit před burnoutom, duchowno-dušiny wupalenjom, su dobre džělowe wuměnenja. A tu tči tón špak. Kóždy sedmy dušepastyr ma deficit w připóznawanju ze stron předstajenych. Přirunujo z druhimi powołanjemi kaž z lěkarjemi a wučerjemi je mjez dušepastyrjemi mjenje symptomow burnouta. 14 procentow woprašanych začuwa, zo su přežadani.

Při celibaće njehodži so hižo samsna spokojnosć wobkedźbować. Dwaj z třoch duchownych rozprawještaj wo pozitiwnych nazhonjenjach. Kóždy wosmy měšnik pak njezamože z celibatom zwisowace problemy zmištrować. Jeno položca tutych by so znova za tutu formu žiwjenja rozsudžiła. Na studiji wobdžěleny psychoterapeut Wolfgang Weig, lěkarski direktor Kliniki Nielsa Stensena w Osnabrücku, praješe, zo móžeš podobnu distancu k žiwjenskim wuměnenjam při lěkarjach a wučerjach zwěsćić.

Napadne běchu rozdžěle, kak

měšnicy z problemami celibata dla a z přecemi za čłowječej bliskosću wobchadžeja. Tole zwěsći psychologowka a steylska rjadnica Miriam Altenhofen, kotraž je interviewy z jednotlivcami wjedła. Tu pokazuje so po jeje słowach wěsty čišć čerpjenja, kotryž dušepastyrjo na zakładze krizy w cyrkwi a dla skandala znjewužiwana dožiwjeja.

Předsyda pastoralneje komisije Němskeje biskopskeje konferency, Osnabrückski biskop Franz-Josef Bode, mjenješe, zo su wuslědki studije „cycle drohotne“ wosebje za wukublanje a dalekublanje dušepastyrjow. KP/kna

Chcedza sylnišu prezencu biskopskeje konferency w Berlinje

Katolska cyrkej planuje, zo přichodnje w Berlinje wuraznišo hač dotal sobu rěči, a to nic jeničce w politiskich debatach, ale tež na polu wědomosće a kultury. To płaći tohorunja za mjezynarodne počahi, rjekny sekretar Němskeje biskopskeje konferency, pater Hans Langendörfer. Džěłowa skupina biskopow pruwuje móžnosće založenja wědomost-

neho kolega. Jezuit mjenješe, zo měł nadawk tutoho kolega być, zjawnje so słowa jimać a nowe debaty nastorčić. Katolska socialna wučba měła so sylnišo zapřijeć. Pater Langendörfer zwurazni, zo změje posledni słowo k tomu nowy Berlinski arcybiskop. Jeho tuchwilu wola, při čimž ma so we wjacorych scho-
KP/kna

Swjata suknja w Trieru wustajena

Z wosebitej Božej službu je Trierški biskop Stephan Ackermann pjatk, 17. apryla, lětuše dny swjateje suknje zahajił. Po jeho słowach wěnuje biskopstwo tute dny k wopomnjenju Druheho Vatikanskeho koncila, kotryž bu před 50 lěty zakónčeny. Z hesłom „Christus – swěto ludow“ nawjazuje swjedzeń diecezy na přenje słowa konciloweho dokumenta wo cyrkwi. Biskop Ackermann wuzběhny, zo dopomina hesło na pranadawk cyr-

kwje, mjenujcy, zo ma wona wšěm narodom swěto přinjesć. Nimo Božich službow a modlerskich časow su w programje poskitki za wěste skupiny kaž pěstowarske džěci, jubileje mandželskich a rjadnikow. Swjata suknja w Trieru płaći w tradiciji jako Jězusowa tunika. W kapale tamnišeho doma chowa so wona jako drohočinka. Ju pak ludžo widžeć njemóža, dokelž leži w drjewanej křinje w klimatizowanym škleńčanym stanje.
KP/kna

Cyrkej na BUGA wobdžělena

Zwjazkowa zahrodna wustajeńca z Božej službu zahajena

W Braniborskim domje je biskop ewangelskeje Berlinsko-Braniborsko-hornjołužisko-šleskeje cyrkwyje Markus Dröge sobotu, 18. apryla, zwjazkowu zahrodnu wustajeńcu wotewrěł. Jako zastupjer Berlinskeho katolskeho arcybiskopstwa je diecezanski administrator Tobias Przytarski sobu skutkował. Pod hesłom „Wot doma k domej – módre pasmo Habole“ je pod skrótšenku BUGA znata wustajeńca přeni raz na wjacorych městnach prezentna. Města Branibor, Premnitz, Rathenow, Stölln a Havelberg tworja zhromadnje lětušu BUGA. Projekt „Cyrkwyje w habolskim kraju“ zwjazka na 600 kilometrach 85 cyrkwjow. W kóždej cyrkwi so něšto předstaja. Na cyłkownje 885 připołdnišich nyšporach poskitki wopytowarjam wotpočnjenje za čěto a dušu. W Rathenowje móža katolski křižowy puć

Cyrkej dožiwiš na BUGA na wšelakore wašnje. Foće: kna

kročić, kiž w meditatiwnej formje město předstaja. Kónc oktobra woswjeća w Braniborje 850. róčnicu založenja doma. Tule cyrkej maja za kolebku a mać cyrkwjow Braniborskeje.
KP/kna

Nowy brodaty biskop we Vatikanje

Něhdyši Limburgski biskop Franz-Peter Tebartz-van Elst steji nětko oficielnje w zapisku watikanskich sobudžělačerjow. Wonkownje prezentuje so tam z nowym outfitom – z brodu a nowymi nawočemi. W bamžowskim almanachu mjenuja jeho „dele-

gata za katechezu“ bamžowskeje rady za nowoewangelizaciju. Biskop Tebartz-van Elst bu hižo loni w decembru na tutu za njeho wutworjenu poziciju powołany.

Bamžowsku radu za nowoewangelizaciju je Benedikt XVI.

založil. Wona ma nowe puće wozjewjowanja křesćanskeho poselstwa w modernej towaršnosći wuwijać. Bamž Franciskus je radže přidatnje nadawk za přihotowanje přichodneho wurjadneho swjateho lěta dał.
KP/kna

Po benediktinskim hesle „Spěwaj a džěłaj“

Rjadniske žiwjenje něhdy a džensa na zetkanju Budyskich serbskich seniorow předstajene

„Nalěpki ze starym mnišim hesłom ‚Spěwaj a džěłaj‘ wuhladachmy wot 1980tych lět husto na našich awtach.“ Z tutym wuprajenjom zahaji tachantski farar Wito Sćapan wutoru, 21. apryla, swój přednošk před serbskimi seniorami swojeje Budysekeje wosady. Z tym nawjazuje z dobom na temu tuchwilneho Lěta rjadow. „Běše to zajimawy běh přez cyrkwinske stawizny“, zjima Róža Pinkawina dosć informatiwnu hodžinu.

Tutón džěl cyrkwinskih stawiznow započea so w zažnym křesćanstwje z mužemi, kotřiž džěchu do pusćiny, zo bychu w samoće Boha spózнали. Woni wotwobročichu so wot luksusoweho žiwjenja w městach. Jako bu křesćanstwo statna nabožina, stajichu tući pokutnicy a modlerjo znamjenja znapřećiwjenja

k rozpadaj cyrkwyje. Najznaćiši z nich bě Antonius, kiž zemře pozdatnje w lěće 356 w pusćinje nad Čerwjnym morjom.

W běhu lětstotkow buchu přeco zaso nowe rjady wotpowědnje potrjebam a znamjenjam časa založene. Benediktinojo, kotrychž hlowna zasada žiwjenja je wone znate „Ora et labora“ (Spěwaj a džěłaj) twarjachu swoje klóštry jako sydla kultury předewšěm na horach. Najznaćiši je hač do našich dnjow klóšter Monte Casino w Italskej.

Cistercienski rjad bu w 11. lětstotku w Francoskej jako reformowany benediktinski rjad založeny. Cistercienskoje kultiwizowachu kraje dale po reguli swjateho Benedikta, twarjachu pak swoje klóštry w dolinach nad rěkami a tworjachu runja

druhim rjadom centrumy modlenja, kultury, kubljanja a wědomosće.

Jako hibanje datšeho duchowneho wobnowjenja wutwori so rjad trapistow. Tući mniša su přewšo kručke asketisce žiwi a widža so faktisce jeničce k Božim službam w cyrkwi. Předewšěm dušepastyrscje skutkowachu a skutkuja hač do džensnišeho franciskanojo, starajo so w přenim rjedže wo wšědny lud. W našej kónčinje běštej to „mnišej srjedziznje“ w Budyšinje a Kamjencu. W lěće 1925 založichu klóšter(k) klarisow w Budyšinje, a to na tehdomnišej kromje města.

Wuwicu industrializacije polěkowaše nowym klóšterskim formam. Kongregacije přewzachu socialne kaž tež kublanske nadawki. Tak skutkowachu boro-

mejki w chorownjach a wudžeržowachu syrotownje, džěłachu pak tohorunja jako pěstowarki a sotry za domjacu službu hladanja chorych – na přikład w Radworju.

A džensa? Kontemplatiwnym klóštram je drje dale přichod zawěšćeny. Wo tym je tež farar Sćapan přeswědčeny. Tež moderny čłowjek tute formy, so ze wšědneho dnja wróćo sčahnyć, trjeba. Zdobom wutworjeja so nowe wašnja zhromadneho klóšterskeho žiwjenja w duchu kroćenja za Chrystusom. Taižeske ekumeniske bratstwo, nastate 1940, přičahuje dale wosebje młodych ludźi a přewoždza předewšěm ewangelskich a katolskich wěriwych w prócowanju wo zjednočenje křesćanow we wěrje.

Ch. Meškankowa

„Naša wěčna domizna njeje tu, hdžež wšo so minje“

Diskusija wo pomocy a přewodze při mrěću je wužadanje za kóždého

Na domyswjećenju w Chróscicach před něšto lětami sym mjez wjesnymi staršimi ludźimi wabił za wopyt Božich službow w kapale starownje swjateje Ludmile. Ale bjez kóždého wuspěcha. Starša žona mi praješe: „Tam šće zahe dosć dóndžemy.“ Wědžach, zo sym ze swojim derje měnjenym wabjenjom swójske wrota třělił.

Lědma něchtó so dobrowólne a rady ze swojim wotchadom ze swěta zaběra. Často rěka: „Najradšo bych sej prał, skoku wu-

zmysłaťočne a što jenož čerpje nje podlěši. Hladajo na zakonske postajenje w susodnych krajach Němskeje kaž w Belgiskej a w Nižozemskej, hdžež je dowolene, zo smě lěkar aktiwnje pomhać žiwjenje skónčić, je po zašłym w nowembru wozewjenym naprašowanju Deutschlandtrend tež pola nas hižo 46 procentow woprašanych samneho měnjenja. Kak skoku pak potom nastawa čišć na starych a čežko chorych, tola „so zminyć“, zo njebychu swójbnych

Swěčka swěći so na paliatiwnej staciji. Tam zwjazuju medicinsku terapiju a psychologiske zastaranje mrějacych. Foto: kna

snýć móc.“ Tohodla so na tutym městnje zaběram z problematiku, kotraž na kóncu kóždého nastupa. Zdobom podam wěcowne informacije k tuchwilnej diskusiji wo nastawacym zakonu, kiž ma rjadować, što smě lěkar činić a što nic. Budže jónu kóždy móc po swójskim přeću dóstać tabletu, zo by sam postajić móht, hdy chce woteńć? Je samomordarstwo (suicid), kaž je prominentni hižo praktikowachu, wuslědk sebje-wědomého žiwjenja?

Tydzeń za žiwjenje 2015

Zašty tydzeń stej katolska a ewangelska cyrkej zhromadnje z mnohimi zarjadowanjemi přewjedłoj tydzeń za žiwjenje pod temu „Dostojnje wumrěć“. Do toho běše tole tabu. Mjez tym pak mamy zestarjenu ludnosć z přeco wyšej ličbu hladanja potřebnych. Zdobom su medicinske móžnosće, někoho žiweho zdžeržeć, rozrostli. Tuž so samozrozumliwje prašamy, što je

abo džěci kaž brémjo počezo-wali. Tohodla warnuje cyrkej před zwjeršnej diskusiju, rozrisanje pytać po hesle „Njech kóždy sam postaji, hdy a kak chce woteńć.“ Wona wabi, sej žiwjenje jako Boži dar wažić hač do kónca. Při tym njebo so nichto boječ trjebał, zo měł njeznjesliwe bolosće wutrač.

Aktiwna pomoc při mrěću

Lěkar abo druha społnomócnjena wosoba poda pacientej smjertny srědk jako injekciju abo tabletu. Tuta aktiwna pomoc při mrěću je we wšelakich krajach na jasne a njedwělomne přeće pacienta, kiž je při wědomju a rozumje, dowolena. W Němskej je tole zakazane. W někotrych krajach Europy rjaduje zakón tute mjenje po přeću. Tuchwilu je 37 procentow woprašanych ludźi měnjenja, zo mělo so tež w Němskej aktiwna pomoc při mrěću dowolić.

Pasiwna pomoc při mrěću

Tute woprijeće woznamjenja, zo so žiwjenje podlěšowace lěkowanje zastaji, štož na přikład rěka, zo kumštne zežiwjenje abo nadychanje přestanje. Tale pasiwna pomoc je dowolena, jeli sej pacient tole přeje (hlej postajenje pacienta [Patientenverfügung]) abo jeli je lěkowanje same bjez pozitiwného wuskutka. Problematiske je słowo pasiwna pomoc, dokelž je mojedla wotstajenje aparata za nadychanje samo na sebi aktiwny čin.

Indirektna pomoc při mrěću

Z tutym słowom měnimy, zo dóstanje pacient medikamenty, na přikład srědky pře bolosće, kotrež pak zdobom k tomu wjedu, zo dočasnje wumrěje. K tomu su sudnistwa w Němskej prajili, zo njeje jenož dowolene, ale samo přikazane, bolosće wolóžace medikamenty podać, tež sylniše, byrnjež so z tym faza mrěća přikrótsiła.

Pomoc při samowólnej smjerći

Samomordarstwo w Němskej njeje delikt a z tym njechłostajomne. Mnozy čežkochori žadaja za lěcarskej pomocu, zo bychu swoje žiwjenje dobrowólne skónčić móhli. Lěcarske powołanske prawo pak pomoc při suicidze zakazuje. Tuchwilu so debatuje, hač móhli towarstwa pomocy při wumrěću (Sterbehilfverein), kaž maš je w Šwicarskej, tónle nadawk přewzać. W towaršnosći, w kotrejž wulki džěl ludźi žiwjenje jako Boži dar hižo njezačuwa, so wězo tute myslenje „Hdyž hižo njemóžu, žiwjenje skónču“ přeco bóle rozšěrja. Prominentni kaž něhdyši intendant MDR Udo Reiter su k tomu přinošowali.

Přewod na poslednim puću

Mjez tym etablěrowana fachowa disciplina je paliatiwna medicina, kotraž wěnuje so zastaranju pacientow, kotřiž maja na

zakładze njewuhojomneje chorosće wobmjezowany žiwjenski čas před sobu. Cil wšeho je tohodla terapija bolosćow a spirituelny a psychologiski přewod. Zo ma přiwšěm čłowjeska stro- na najwjetši wuznam, je bjez dwěla. Zwjetša w tak mjenowaných hospicach poskićuja choro-wnje a druhe nošerske towarstwa wobstaranje pacien- tow. Tež ambulatne služby podobne džěto wukonjeja. Němska ma tuchwilu wjace hač 200 stacionarnych hospicow a pođdra tysaca ambulatnych hospicnych službow. Nimo toho angažuje so wjace hač sto ty- sac dobrowólnych pomocnicow a pomocnikow.

Pozitiwnje z wida cyrkwyje je prócowanje politikarjow, naj- přjedy zakón k financielnemu polěpšenju zastaranja pacien- tow wobzamknyć a syć hospicow rozšěrjeć. Z tym so woča-kuje, zo přeće na smjerc cho-rych, swoje žiwjenje skónčić chcyc, woteběra. Potom njetrje- ba so mjenujcy hižo nichto doł- heho čerpjenja a samotnosće boječ.

Stejišćo cyrkwjow

Ewangelska a katolska cyrkej stej zhromadnje měnjenja, zo ma so kóžda forma organizo- waneje pomocy při samomorje- nju zakazać. Horca diskusija je nastala wo róli lěkarjow. Sku- pina zapóslancow zwjazko- weho sejma chce jim dowolić, zo bychu po dokładnje defino- wanych wuměnjach při sui- cidze asistěrować směli. Kardi- nal Reinhard Marx je w mjenje Němskeje biskopskeje kon- ferency před tajkim prawnskim rjadowanjom wuraznje warno- wał. Jeli by so pomoc při sui- cidze jako normalna warianta skónčenja žiwjenja legalizowa- ła, bychu mnozy potrjecheni pacienća pod čišćom stali, zo měli to wužić, zo njebychu swo- jim džěćom přidatne džěto a kóšty nabrěmjenili. Prašeš-li so ludźi, čeho so boja, rěka husto wotmołwa: „Nochcu jónu hla- danski pad być.“ Druzy zas nje- wědža, hdyž je jich partner ze- mřěł, kak móhli dale wobstać. Dostojnje wumrěć, wobhladany a bjez stracha, na to ma kóždy

Na smjerc choremu čłowjesku bliskosc wopokazać je kmna forma přewodženja na jeho poslednim puću.

Foto: kna

čłowjek prawo. Dostojnosť čłowjeka sej žada, zo jeho w poslednej fazy žiwjenja přewodžeš. To pak njerěka, zo dyrbi so žiwjenje kumštnje podlěšić. Kóždy móže pisomnje w tak mjenowanym postajenju pacienta rozsudzić, što sej nastu-

pajo lěkowanje w tutej fazy přeje abo njepřeje.

Nadawk a šansa cyrkwyje

Wospjet sym w Chróšćanskim Domje swjateje Ludmile dožiwił, zo su džeći swojeho nana

abo swoju mać w poslednich dnjach žiwjenja wotměnjejo wodno a w nocy přewodželi. Kajke to zbožo a žohnowanje za mrějaceho čłowjeka! To měła naša křescanska wotmołwa być na prašenje pomocy při mrěću. Wosobinsce sej

w myslu, zo ma naša cyrkej runje na tutym polu wulki nadawk, kotryž njeje wona dotal ani prawje spóźnała. Ale tež Bratstwo swjateho Bosćana by tu hódne a plódnje džeło nadešlo.

M. Anders

www.charta-zur-betreuung-sterbender.de

Tydžen za žiwjenje

Wot 1991 zarjadujetej ewangelska a katolska cyrkej w meji tydžen za žiwjenje. Na spočatku rěkaše nadpismo „Škit njenarodženeho žiwjenja“. Lětsa njewěnowachu so dny spočatkej, ale kóncej žiwjenja. Z tematiku „Dostojnje wumrěć“ skedźbnještej wobě cyrkwi na tuchwilnu diskusiju wo wobchadženju z čěžkochorymi a mrějacymi kaž tež na prašenje tak mjenowaneje aktiwneje pomocy při mrěću. Towaršnostna a politiska debata so kontrowersnje wjedže. Zwjazkowy sejm chce lětsa nazymu zakon k rjadowanju přewodženja mrějacych wobzamknyć. Zdobom dže wo palace prašenje, što a kak smě lěkar pomhać při asistowanym suicidze. KP/kna www.woche-fuer-das-leben.de

Žadaja za „kulturu smjerće“

Tydžen za žiwjenje – ekumeniska akcija cyrkwjow

Na zahajenskej ekumeniskej Božej službje „Tydženja za žiwjenje“ w Hamburgskej cyrkwi swjateje Katyrny sobotu, 18. apryla, staj so předsyda Němskeje biskopskeje konferency, kardinal Reinhard Marx, a předsyda Rady Ewangelskeje cyrkwyje Němskeje (EKD), krajny biskop Heinrich Bedford-Strohm, přećiwo pomocy při samoskóncowanju wuprajitoj. W „kulturje smjerće“ měło so paliatiwnej mediciny wyša hódnota přicpěwać, dokelž so wona wo najlěpšu žiwjensku kwalitu čěžkochorych prócuje.

Něšto stow hości z politiki, towaršnosće a cyrkwjow so na swjatočnosći wobdžešli. Kardi-

nal Marx praješe, zo je to towaršnosći „wuswědčenje chudoby“, hdyž je samomorjenje jenož dalša opcija w rjedze mnohich: hladarnja, chorownja, suicid. Čłowjeskosć so po tym měri, kak towaršnosć ze swojimi starými a čěžkochorymi wobchadza. Woni zaslužeja sej „na wosebite wašnje našu přichilnosć, nic pak jědojty bónčk“, zwurazni kardinal. Tohodla pleđerowaše za wutwar paliatiwneje mediciny, kotraž zamóže na smjerc chorych hižo džensa wuběrnje na jich poslednim puću přewodžeć. Towaršnosć njeby směła akceptować, zo wupraja so přeće za smjerću jeno dla toho, zo čuja so potrjeheni

ze swojim dóntom sami. Trjebamy lěkarjow, kiž mrějacych přewodžeja a nic tajkich, kotřiž mórja. Bohudžak widži tole najwjaće medicinarjow runje tak, zwurazni předsyda Němskeje biskopskeje konferency.

Nowy Hamburgski arcybiskop Stefan Heße žadaše sej respekt před eksistencielnym rozsudom swědomja čłowjeka, ručež je zastupił do čmoweje cony na kóncu žiwjenja, hdyž wustrowjenje hižo wočakować njemóže. Za wažne ma tež, zo přiwuzni abo medicinarjo mrějacych njestłóča tam, hdžež my jich měć njechamy. Tydžen za žiwjenje skónci so tutu njedzelu, 26. apryla. KP/kna

Wostać, so modlić a so nastajić

Swjate firmowanje z biskopom Kochom w Chróścicach

Do kemšow požohnowachu kmótrůa w přitomnosći biskopa Kocha a fararja Hrjehorja swojich firmowanich mótkow.

W Chróścianskej farskej cyrkwi spožči biskop dr. Heiner Koch sobotu, 18. apryla, 60 młodostnym a dwěmaj dorosćenymaj sakrament swjateho firmowanja. Nimalo cyłe lěto běchmy so na tutón dzeń přihotowali, na kotrymž mějachmy sami swoje „haj“ ke katolskej cyrkwi prajić.

W tydženju do firmowanja wjachmy ranku za cyrkej. W rjanej

zhromadnosći rozmołwjachmy so tež wo tym, što tutón sakrament za kóždoho z nas woznamjenja. K přihotam w poslednim tydženju slušeše wězo tež swjata spowědź.

Na našim firmowanich dnju rano zetkachmy so ze swojimi kmótrami na farje. Wulki džěl holcow bě so družču drastu woblekl. Přewodžany wot jěcha-

rjow dojedźe biskop Koch w zapřahu na faru. Rjekny nam hižo při witanju někotre lube słowa za nas a našich kmótrów.

Naši kmótrůa nas potom ze słowami „Sym wjesoła, zo sy křćen.“ požohnowachu. Boža mša w poľnje wobsadźenej cyrkwi bě jara hnujaca. Smědžach našeho

biskopa z basnju powitać. To bě za mnje wosebita česć.

Biskop Koch nas w swojim přerdowanju wosebje na tři słowa skedźbni. Přenje bě „wostać“. Mamy, hačrunjež je to druhy čezko, w zhromadnosći cyrkwy wostać. Tež raz dwělować sluša k wěrje. Druhi mjenowany wuraz

Biskop Heiner Koch wudžěleše Serbam sakrament firmowanja w jich maćeršćinje. Wjace fotow: www.posol.de

Fota: Matej Dźisław

Firmowani zanjesechu na Božej mši nazwučowany spěw.

bě „so modlić“. Modlo so zdźeržimy počah k Bohu, štož naše žiwjenje jako křesćenjo wučinja. Třeći dydk bě „so nastajić“. Přeco zaso mamy so na puć podać a za tym pytać, k čemuž smy powoľani.

Při firmowanju biskop Koch kóždemu firmujomnemu k jeho wuzwolenemu mjenu něšto słowčkow praji a zwurazni z dobom wosobinske přeća, tež kmótram. Po Božej mši fotografowachmy so hišće zhromadnje. Z nyšporom, na kotrymž nam wosadny farar Clemens Hrjehor hišće někotre mysle na puć da a na kotrymž hišće raz naš nazwučowany firmowanich spěw zanjesechmy, so swjatočny wobrad skónči.

K. Pöpelec

Žiwa praksa křesćanskeje zhromadnosće

Ekumeniska Boža služba w Smječkečanskej cyrkwi

Wěriwi Chróšćanskeje a Smječkečanskeje wosady zetkach so zaštu njedźelu, 19. apryla, k ekumeniskej Božej službě. Krasne nalětnje wjedro přinošowaše k dobremu wobdželenju z woběju stronow, tak zo njemějachu ani wšitcy w Smječkečanskej ewangeliskej cyrkwi městno. Farar Clemens Hrjehor a farar Andreas Blumenstein, zastupuju choreho fararja Rudolfa Prüfera z Halštrowa, Božu službu nawjedowašaj. Tematisce orientowaše so ekumeniska pobožnosć na tak mjenowane „lego-dny“ z nadpismom „Twarimy nowe město“. W žurli wjesneho kulturneho domu běchu džěci a młodostni dny do toho přez cytu płoninu z legowymi kamjenjemi swójske město natwarili ze wšěm, štož k tomu słuša – město, hdžež je tež Bóh doma.

Farar Clemens Hrjehor předo- waše k ewangelijej wo wustrow- wjenju wiciwiho. Cyrkwinskej chóraj z Chróšćic a Halštrowa-Smječekc wobrubištej z rjanymi hudźbnymi kruchami ekumenisku nutrnosć. W serbskich a něm-

Chróšćanski cyrkwinski chór wobrubu Božu službu w Smječkečanskej cyrkwi.

Foto: M.A.

skich próstwach wuprajichu wosadni swoje naležnosće, kotřež so potom do cykla zwjazachu w modlitwje němskeho a serbskeho Wótčenaša. Z „Ludo, chwal Knjeza“ we woběmaj rěčomaj swja-

točnosć wuklinča. Potom witaše wěriwych Smječkečanski hospodliwy farski dom z dobrým kofejom a slódnym tykancom, kotryž přitomni dowuchwalić njemóžachu. Někotři so samo wonka

zesydachu, zo bychu so při bjesda- dze slónca nasrěbali. Dobra zhromadnosć a bratrowska atmo- sfera pokazašaj, zo njeje ekume- na hołe słowo, ale žiwa praksa.

M. Anders

KATOLSKI POSOŁ před 100 lěťami

„Jutrowni křižerjo“

Pod nadpismom „Jutrowni křižerjo“ roz- prawja Katolski Posoł w aprylu 1915, kak su so gospodarjo prócowali, hačkuli bě- chu najrjeńše konje we wójnje, jutrowne jěchanje tola zmóžnić. „Běše wšak swja- točnosć trochu struchła, a jutrowna radosć bě bóle do wutroby zamknjena. Čim nutrišo pak su naši křižerjo spěwali a so modlili, spominajcy na to, zo wšelacy z jich towaršow z nimi so radować njemóža, ale su wonka w strašnym wojowanju, do přirowow zaryći, najwjetšim stracham wustajeni abo hižo za wótčinu padnyli.“

Ze spodziwanjom čitam, kak jara waž- ne běchu ludžom wuznamjenjenja woja- kow, samo hišće po smjerći. Wjednik kompanije pisa wudowje: „Wobžarujom- nje njeje (padnjeny Jurij Dučman z Bu- dyšina, rodženy ze Smjerdžaceje – přisp. T.K.) móhl wjac přijmać a nosyć jemu wod Jeho Majestosće kejžora za zmužite zadžerženje před njepřečelom spožčeny Železny křiž II. rjadownje, kotryž Wam tu sobu připožam. (!) Z wutrobnym sobužarowanjom.“ A dale čitam: „Waš luby mandželski bu na druhi dzeń rano ze 4

druhimi towaršemi w Kapusniku pohrje- bany. W nastupanju pjeršćenja a móšnič- ki Wam zdžěluju, zo drje je so to zabyło w čmě wotewzać.“

Artilerist Jakob Kasper z Radworja dó- sta Bjedricha Augustowu medalju. „W bitwach před Waršawu njemóžachu mu- nicionske wozy njepřečelskich granatow dla hač ke kanonom doječ. Tohodla ně- kotři zmužići kanoněrojo wosrjedź tu- tych rozlětowacych granatow kule wot wozow hač ke kanonom nošachu. – Za to dósta Kasper wot krala spomnjene wu- znamjenjenje, wot swojeje žony pak swa- rjenje, zo je tak „njetrjebawši do stracha lažyl.“ A dale so piše: „Kaž so žónska wjeseli nad nowym židžanym pjezlom, tak raduje so tež wojak nad dóstatym wu- znamjenjenjom, a to z wjele wjetšim pra- wom; přetož pjezl je sebi žona bjez wo- sebiteje zaslužby sama kupila; rjad (Or- den) pak je muž abo syn jako myto za zmužitost wot swójeho krala dósta.“

A ludžo přeco hišće wójnu podpěrachu, nadžijejo so na dobyće. „Swoje wótčinske zmyslenje pak bě Maćica Serbska z tym

pokazała, zo bě darila najprjedy wójnski dar 300,- hr, a to po 100,- hr, za každy Budyski regiment.“

Do wójny nuzowani buchu po wšej Europje zasadženi, tak mjez druhim w putniskim městnje Lourdesu. Mějachu tam w citadeli němskich wójnskich ja- tych. Snano bě někotry z nich tam hižo jako putnik pobyl. Farar Šolta-Hajni- čanski, kiž bě w juliju 1913 z Berlinskim procesionom w Lourdesu pobyl, dopomi- na so na wone putnikowanje a piše po ča- sopisu „Germania“, kak so němskim ja- tym tam wjedže: „W nocy spja na słomje w rumach stareho twarjenja. Kóžde dvě njedźeli dóstanu wojaacy za jich lěhwo k spanju 5 kg dobreje, dołheje slomy abo 7 kg slabšeje, króťšeje slomy. Jěsć dósta- nu jeći z wosebiteje pódlanskeje kuchnje wšědnje scěhowace porciony: 250 gr mjasa, 700 gr chlěba, 1 kg sadu atd. A kofeja za wjetšu šalku. ... Na njedźelach wotměwaja so za katolskich a lutherskich wosebite Bože služby, kotřež duchowni z Lourdesa wodžerža.“ Bóh daž, zo bě to prawda.

T. Kubašec

TCM wuhotuje mejski nyšpor

Na mejski nyšpor do Róžanta přepróšuje Towarstwo Cyrila a Metoda z.t. Tutón budže njedźelu, 3. meje, w 17. hodź. Hudźbnje wobrubja jón šulerjo Budyskeje hudźbneje šule a jeho wotnožki w Pančicach-Kukowje.

Džěci a žarowanje

Za džěci, kotrež žaruja, dokelž su přez smjerc bliskeho přiwuzneho zhubili, chce Hornjołužiski zwjazk Carity wosebitu skupinu wutworić. K přerjenu zetkanju su potrjeheni přiwuzni, kublarjo a institucije wutoru, 28. apryla, wot 17.30 do 19 hodź. do Kamjenskeho Katolskeho džěcaceho domu, Wysoka dróha 2, přepróšeni.

Duchowna hudźba

W Budyskej serbskej cyrkwi budžetaj njedźelu, 3. meje, we 18 hodź., Michał Donat z Chróšćic a cyrkwinski hudźbny direktor Friedemann Böhme z Budyšina na piščelach hrać. W rjedže „Duchowna hudźba“ zaklinča wuznamne twórby piščeloweje hudźby Ámenta F. Lukácsa, Johanna Pachelbela, Johanna Sebastiana Bacha, Leona Boellmanna a Johanna Matthiasa Michela. Zastup je darmotny. Wo kolektu so prosy. Wšitcy su wutrobnje přepróšeni.

Do Swjateho kraja

Drježdžanski biskopski ordinarjat skedźbnja na putnikowanje „Po bibliskich slědach w Swjatym kraju“. Tute wotměje so wot pjatka do pjatka, 18. do 25. septembra. Nawoda budže farar na wuměnknu Norbert Jensch z Drježdžan. Zajimcy měli so hač do 3. julija w ordinariacie pod telefonowym čisłom (03 51) 3 36 47 83 přizjewić. Nadrobny program putnikowanja je pod www.posol.de wozjewjeny.

Ministrantska kopańca

Na koparski turněr su ministranća ze serbskich wosadow přepróšeni. Tutón wotměje so džeń po Božim spěću, pjatk, 15. meje, w Pěskecach. Započatk je z Božej mšu w 9 hodź. we wjesnej cyrkwiće.

Z Božim žohnowanjom nowu sezonu zahajili

Mjeztym 12. nyšpor za bikerow a požohnowanje motorskich w Ralbicach

Farar Nawka požohnowa w přitomnosći mnohich wěriwych bikerow a jich jězdźidla. Wjace: www.posol.de Foto: Jan Šolta

Swoje jězdženje měli bikerowo z Božeho Ducha postajować, zwurazni farar Michał Nawka na nyšporje njedźelu, 19. apryla, w Ralbicach. Tam běše so něhdže 60 wodžerjow motorskich ze swojimi jězdźidłami zetkało, zo bychu z Božim žohnowanjom swoju nowu sezonu zahajili. Jich zaměr je, zo sej swět wotkryja a nazhonjenja nahromadza. Rozsudne nazhonjenje je, rozložić farar Nawka, „kak skónčnje před Bohom stejimy“.

Nyšpor wobrubja Ralbičanski

młodžinski chór z třomi spěwami. Zasadžichu tež instrumenty, mjez druhim piščele z gitaru.

Po sakramentalnym požohnowanju podachu so bikerowo kěr- luš spěwajo k swojim motorskim, kotrež mějachu před Božim domom wotstajene. Tež tam so zchromadnje pomodlichu. Farar Nawka bikerow a jich jězdźidla požohnowa.

Po tym podachu so ze swojimi brunčatymi mašinami na zchromadny wulět. W Nowoslicach swoje zchromadne popołdno zakončichu. **KP**

Wulět do sewjerneje Pólskeje

Pólski farar Edward Wasowicz z Neustadta-Sebnitz poda so ze swojimi wosadnymi wot 11. do 17. meje 2015 na busowu jězbu do sewjerneje Pólskeje (Gdańsk, połkupa Hel, hród Malbork a Licheń). K tomu ma hišće někotre městna swobodne. Přistup do busa budže w Budyšinje. Nadrobniše informacije ma farar Gerat Wornar w Bačonju.

wot njedźele
do njedźele
njedźelu, 26. apryla: 4. jutrowna – Marceliny Japsk 4,8-12 / 1 Jan 3,1-2; /Jan 10,11-18
póndźelu, 27. apryla: Pětra Kanizija Japsk 11,1-18 / Jan 10,1-10
wutoru, 28. apryla: Pětra Chanela Japsk 11,19-26 / Jan 10,22-30
srjedu, 29. apryla: Katymy Sienskeje 1 Jan 1,5 - 2,2 / Mt 11,25-30
štwórtk, 30. apryla: Pija V. Japsk 13,13-25 / Jan 13,16-20
pjatk, 1. meje: Józefa džělaćerja Japsk 13,26-33 / Mt 13,54-58
sobotu, 2. meje: Atanazija Japsk 13,44-52 / Jan 14,7-14
njedźelu, 3. meje: 4. jutrowna – Filipa a Jakuba Japsk 9,26-31 / 1 Jan 3,18-24 / Jan 15,1-8

městno
za adresowu nalěpk
rozšěrjenja

Dobry pastyr

dawa swoje

žiwjenje

za swoje

wowcy.

Jan 10,11

KATOLSKI POSOŁ

Časopis katolskich Serbow

Wudawaćel:

Towarstwo Cyrila a Metoda z.t.,

Póstowe naměsto 2, 02625 Budyšin

Katolski Posoł spěchujetej Založba za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje, a Drježdžansko-Mišnjanske biskopstwo.

Zamolwity redaktor: farar Michał Anders

Adresa redakcije a rozšěrjenja:

Póstowe naměsto 2 / Postplatz 2

02625 Budyšin / Bautzen

telefon: (0 35 91) 550 212

telefax: (0 35 91) 68 08 40 89

e-mail: Katolski@Posol.de

internet: www.posol.de

Postvertriebsnummer: F 8485

Lětny abonement plaći:

25 eurow, z póstom 50 eurow.

Konto: TCM-Katolski Posoł

IBAN: DE56 7509 0300 0208 2823 66

BIC: GEN 0 DEF 1 M 05

banka: LIGA Dresden

kontowe čisło: 20 828 23 66

BLZ: 750 903 00

Čišć: Łužiska čišćernja, Budyšin

Štóž w nastawkach swoje mjenjeje zastupuje, ma je ze swojim mjenom podpisać. Přinoški njekryja so stajnje z mjenjejom redakcije.